

**Узагальнена інформація
про стан виконання у 2023 році Національного плану щодо відкритої
науки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 08.10.2022 року № 892-р**

***Щодо виконання завдання 1 «Забезпечення відкритого доступу до
наукових результатів та науково-технічної інформації»***

Захід 4 «надання закладам вищої освіти і науковим установам доступу до міжнародних електронних баз даних наукової інформації (баз даних патентної та кон'юнктурно-економічної інформації, бібліографічних, реферативних, повнотекстових баз даних наукової і науково-технічної інформації та наукової літератури)»

У 2023 році МОН організувало комунікацію з партнерами щодо збереження та розширення безкоштовного доступу до міжнародних електронних баз даних наукової інформації, підключення українських установ, проведення навчальних заходів (вебінарів) про використання баз даних.

Українським науковцям стала доступною більшість контенту платформи Research4Life, через яку вчені та освітяни, а також фахівці в галузях державного управління, охорони здоров'я, сільського господарства тощо з країн, що розвиваються, мають змогу використовувати електронні ресурси багатьох видавництв і компаній світу, зокрема надається доступ до електронних колекцій книг і журналів видавництв Elsevier, Springer Nature, John Wiley & Sons, Taylor & Francis, Emerald, Sage Publications, Oxford University Press, Cambridge University Press, IOP Publishing та ін. (за інформацією, опублікованою на порталі, обсяг контенту платформи становить понад 200 тис. одиниць – журналів, книг, баз даних).

На початку 2023 року було оновлено статус України на офіційному вебсайті Research4Life із зазначенням про приєднання країни до групи країн А, організації та фахівці з яких мають безкоштовний доступ до ресурсів платформи.

Понад 550 українських установ зареєструвалися на порталі Research4Life та отримали можливість налаштувати доступ для своїх працівників.

На сайті Державної науково-технічної бібліотеки України (<https://dntb.gov.ua/research4life>) представлено детальну інформацію про можливості, які відкриває українським вченим платформа Research4Life, а також записи підготовлених Державною науково-технічною бібліотекою України спільно з фахівцями проєкту Research4Life вебінарів про використання цих ресурсів.

Крім того, важливим для науковців є доступ до платформи Web of Science, який закладам вищої освіти і науковим установам України продовжує надавати компанія Clarivate, та доступ до баз даних Scopus, ScienceDirect та інших електронних ресурсів, відкритий компанією Elsevier.

За інформацією, наданою Національною академією наук України (далі – НАН України), опрацьовано правові засади увідповіднення наукової періодики НАН України вимогам до видань відкритого доступу.

У 2023 році створено й апробовано пілотний веб-портал <https://nasu-periodicals.org.ua/> – уніфіковану платформу наукових журналів НАН України з підключенням їх до міжнародних і українських харвестерів за стандартним протоколом обміну метаданими (тобто взаємодію з базами даних журналів відкритого доступу).

Створено бібліотечний портал <http://jnas.nbuiv.gov.ua/> для представлення електронних версій наукових журналів НАН України, що накопичуються НБУВ НАН України (поточний стан: 318 журналів; 9124 випусків; 159987 повних текстів статей) з двомовними метаданими та підключенням до харвестерів за стандартним протоколом обміну метаданими.

Налаштовано оперативний обмін метаданими та повними текстами періодичних видань НАН України між ВД «Академперіодика» НАН України і НБУВ НАН України.

Створено й апробовано прототип харвестеру відкритих публікацій НАН України <https://oai.org.ua/vufind/>, що забезпечує двомовний інтерфейс для пошуку відкритих публікацій, інтегрує бібліотечний портал НБУВ НАН України, кілька електронних бібліотек і наукових журналів НАН України, створено архів препринтів НАН України <https://arxiv.nas.gov.ua/>, який забезпечує передачу метаданих українських видань у іноземні харвестери.

Здійснено успішне тестове індексування вибірки 4198 статей із різних журналів НАН України за 2022 рік харвестером BASE: <https://www.base-search.net/Search/Results?lookfor=url%3Ajnas.nbuiv.gov.ua>.

Захід 7 «забезпечення державної підтримки розвитку Національного репозитарію академічних текстів, зокрема щодо об'єднання інституціональних репозитаріїв, їх роботи за єдиним стандартом та інтеграції з європейськими аналогами»

У 2023 році забезпечено взаємодію НРАТ та локальних репозитаріїв, програмне забезпечення яких підтримує інтеграцію за стандартами ОАІ-РМН. Відповідно до форматів означеного протоколу, а також різноманітності підходів до опису документів у локальних репозитаріях, було створено в достатній мірі універсальний механізм, який в режимі харвестингу отримує інформацію від підключених локальних репозитаріїв, та, після валідації, розташовує дані в НРАТ.

Для репозитаріїв, програмне забезпечення яких не відповідає обраному протоколу обміну, створено програмний інтерфейс, за допомогою якого також створюються умови інтеграції із НРАТ.

Продовжується підключення наукових установ, закладів вищої освіти та видавництв у якості локальних репозитаріїв, проводяться роботи із розширення спектру документів, що зберігаються в НРАТ.

У 2023 році для забезпечення державної підтримки розвитку Національного репозитарію академічних текстів було виділено 1919,8 тис. гривень.

Захід 10 «розроблення рекомендацій щодо використання ліцензій відкритого доступу під час розміщення наукових результатів та науково-технічної інформації в Інтернеті»

МОН листом від 12.06.2023 № 1/8431-23 звернулось до Національної та галузевих наук України з проханням надати пропозиції з метою розробки рекомендацій для закладів вищої освіти та наукових установ стосовно використання ліцензій відкритого доступу під час розміщення наукових результатів та науково-технічної інформації в Інтернеті. Отримані пропозиції узагальнюються та опрацьовуються. Після опрацювання їх буде опубліковано на офіційному вебсайті МОН.

Щодо виконання завдання 2 «Забезпечення відкритого доступу до дослідницької інфраструктури»

Захід 1 підготовка рекомендацій в рамках інструменту підтримки розвитку дослідницьких інфраструктур

МОН оновлено цілі та завдання проєкту PSF-аналізу для України та надіслано на електронну пошту представнику ЄК: eugenija.puciute@ec.europa.eu Eugenija PUČIŪTĖ, Country desk Lithuania, Associated Countries, European Commission, DG Research & Innovation, Unit A1 "European Semester & Country Intelligence".

Здійснюється оновлення Рамкового договору для проведення PSF-аналізу для України (PSF Country – Request for Services Support to Ukraine on Research Infrastructures policy under the Horizon Policy Support Facility) та підготовка узгодження оновленої редакції з представниками Європейської Комісії.

Щодо виконання завдання 3 «Створення умов для проведення ефективної роботи з науково-технічною інформацією та об'єктами дослідницької інфраструктури, що наявні у відкритому доступі»

Захід 2 «підготовка та поширення методичних матеріалів та надання консультаційної підтримки з розроблення планів ефективного управління науковими даними закладами вищої освіти та науковими установами»

Для розробки методичних матеріалів ефективного управління науковими даними МОН сформовано попередній формалізований перелік метаданих, що описують наукові дані. У 2024 році планується утворення робочої групи з розроблення методичних рекомендацій.

Захід 6 «забезпечення спільного використання даних з країнами ЄС, зокрема шляхом інтеграції до Європейських просторів даних»

Відповідно до листа Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 11.01.2024 № 25/2-11/338-24 Науково-дослідною установою «Український науково-дослідний інститут екологічних проблем» (далі – УкрНДІЕП) розроблено міжнародну програму Українсько-Румунсько-Молдовська програма екологічного моніторингу дельти Дунаю.

Основною метою міжнародної Програми екологічного моніторингу є інформаційне забезпечення державних систем управління та міждержавної басейнової системи управління в дельті Дунаю, включно з плануванням заходів та оцінкою ефективності їх реалізації, інформаційне забезпечення національних державних установ.

У якості основних користувачів інформації Програми екологічного моніторингу визначені:

- національні органи державного управління в галузі охорони і використання природних ресурсів (Міністерство навколишнього середовища та планування територій Республіки Молдова, Міністерство вод, лісів та охорони навколишнього середовища Румунії та Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України);
- наукові організації, громадськість, зацікавлені водокористувачі та користувачі інших природних ресурсів.

Стратегія програми моніторингу дельти Дунаю спрямована на вирішення наступних двох завдань:

- моніторинг та оцінка ефективності реалізації програм і планів з оздоровлення дельти Дунаю;

- моніторинг транскордонного навантаження.

Для реалізації стратегії програми екологічного моніторингу:

- розроблена репрезентативна мережа спостережень;
- запропонований регламент спостережень;
- запропоновані заходи щодо забезпечення якості та достовірності результатів спостережень.

Науково-дослідною установою «Український науковий центр екології моря» (далі – УкрНЦЕМ) продовжено роботу над розробкою унікальної бази даних – Black Sea Water Quality Database (BS WQDB), в контексті імплементації Директиви ЄС Marine Strategy Framework Directive (MSFD), яка є екологічною базою даних стану Чорного моря. Ця інноваційна база зібрала комплексні дані, що відповідають вимогам Європейської Директиви з морської стратегії, надані Причорноморськими країнами. Робота над BS WQDB була розпочата та велась у співпраці з міжнародними проектами, включаючи EMBLAS II, EMBLAS plus та EU4EMBLAS. УкрНЦЕМ активно працює над створенням та реалізацією ключових програмних документів, підписаних Причорноморськими країнами, таких як Common Maritime Agenda for Black Sea (CMA) та Strategic Research and Innovation Agenda (SRIA). Завдяки підтримці міжнародних ініціатив, включаючи міжнародні проекти BlackSeaConnect та BRIDGE-BS, відбулося

подальше вдосконалення BS WQDB та розробка Інформаційного Порталу Баз знань про Чорне море, який функціонує на базі УкрНЦЕМ.

Також, УкрНЦЕМ сприяє міжнародному обміну знаннями та даними у галузі морської екології, зокрема через інтеграцію інформації до європейських просторів даних по морям та океанам, таких як SeaDataCloud, OBIS, Emodnet.

Щодо виконання завдання 4 «Популяризація науки, поширення наукових знань та залучення громадян до участі в науковій та науково-технічній діяльності»

Захід 2 «проведення інформаційно-комунікаційних кампаній з метою популяризації наукових досягнень серед населення, інформування про можливості використання досягнень науки у професійній діяльності та повсякденному житті»

1. Для оперативного інформування науковців, інноваторів та стартапників про новини та можливості МОН створено Телеграм-бот Info Science Bot. За 2023 рік бот включає 416 публікацій про можливості підтримки науковців та інноваторів, кількість активних користувачів – 6246.

2. Повноцінно функціонує платформа «Наука та бізнес», яка є онлайн-майданчиком для комунікації та ефективної взаємодії представників бізнесу та наукової спільноти, що надає можливість підприємцям мати доступ до провідних наукових розробок, а вченим – реалізувати власний потенціал і комерціалізувати результати наукового пошуку. Зареєстровані на платформі пропозиції враховують реалії сьогодення, адже належать галузям національної безпеки, військових і технічних наук. За час роботи платформи на ній зареєстровано 825 користувачів (772 науковців та 53 підприємців); надійшло 94 пропозицій щодо виконання наукових досліджень та 29 про співпрацю.

3. Забезпечено запуск програми «Online Mentor Science&Business», яка реалізована у партнерстві з Українським фондом стартапів, з метою надання доступного та безкоштовного навчання щодо створення та розвитку стартапів, що допоможе учасникам програми підготуватися до участі в майбутніх івентах та конкурсах для залучення фінансування, пошуку інвесторів та розвитку своїх проєктів. Наразі до програми долучилися 455 учасників.

4. МОН сприяє поєднанню наукового та інноваційного потенціалів вчених, стартаперів, компаній, експертів, інвесторів, медіа, пошуку інноваційних ідей та рішень, підвищення обізнаності з питань комерціалізації наукоємних проєктів та спільно з Українським фондом стартапів проводить серію заходів SCIENCE&BUSINESS, та забезпечує інформаційно-комунікаційну підтримку низці партнерських заходів.

5. Державна науково-технічна бібліотека України заснувала новий електронний науково-практичний журнал «Відкрита наука та інновації». Передбачається, що журнал «Відкрита наука та інновації» стане місцем для дискусій, де можна інтегрувати нові наукові погляди з сучасних проблем економіки, бібліотечної справи та інформаційних технологій для досягнення

ефекту економічної синергії, а також сприяти поширенню і обміну науковими знаннями, результатами досліджень, теоріями або поглядами.

6. У 2023 році Міністерством економіки України (лист від 04.01.2024 №2303-02/717-03) (далі – Мінекономіки) було здійснено певні заходи з метою стимулювання розвитку наукового та інноваційного потенціалу України, надання можливості представникам бізнесу, сфери науки та інновацій взаємодіяти між собою, а також щодо популяризації наукових досягнень, інформування про можливості використання досягнень науки у професійній діяльності та повсякденному житті, комерціалізації результатів наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності. Відповідно до листа Національного фонду досліджень України Мінекономіки листом від 27.01.2023 № 3901-05/3784-08 повідомлено керівників державних підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління Мінекономіки, стосовно оголошення конкурсів «Наука для відбудови України у воєнний і повоєнний періоди» та «Кембридж – НФДУ 2022. Індивідуальні гранти на проведення досліджень (розробок) для українських вчених (за підтримки Кембриджського університету, Велика Британія)».

7. Відповідно до листа державної установи «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України» Мінекономіки листом від 28.03.2023 № 3923-05/13481-08 повідомлено керівників державних підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління Мінекономіки, щодо проведення Молодіжного Симпозіуму з історії науки, техніки та освіти «Пріоритети української науки».

8. Мінекономіки листом від 17.04.2023 № 3923-05/16907-08 повідомлено керівників державних підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління Мінекономіки, щодо прийнятого Комітетом Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Рішення «Про тематики конкурсних робіт з питань розроблення проєктів законодавчих та нормативно-правових актів на іменні стипендії Верховної Ради України для молодих учених – докторів наук на 2024 рік та конкурсний відбір за 2023 рік».

9. 27-28.04.2023 державною організацією «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» (УКРНОІВІ), яка належить до сфери управління Мінекономіки, за підтримки Мінекономіки було проведено I-й дводенний марафон IP&I: «Як комерціалізувати інтелектуальну власність» (далі – IP&I-марафон). В IP&I-марафоні взяли участь понад 100 учасників, серед яких були представники центральних органів виконавчої влади, закладів вищої освіти, наукових установ, малого та середнього підприємництва тощо. Основним завданням IP&I-марафону було обговорення питань щодо пошуку простих та ефективних рішень стосовно захисту інтелектуальної власності, комерціалізації результатів наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності та їх просування Україні і за кордоном, зокрема пошуку інструментів та можливостей взаємодії науки та бізнесу, а також обговорення питання як зробити науку інтересною (проєкт «Наука просто»).

10. Мінекономіки листом від 21.08.2023 № 3923-05/43773-08 повідомлено керівників державних підприємств, установ, організацій, що належать до сфери

управління Міністерства, стосовно проведення 27-28.11.2023 в м. Сан-Паулу 10-го Міжнародного конгресу промислових інновацій. 01-02.12.2023 УКРНОІВІ за підтримки Мінекономіки було проведено II-й Національний форум з інтелектуальної власності та інновацій: «IP LET Forum «Intellectual Property: Law, Economy, Technology» (далі – IP LET-форум). У IP LET-форум взяли участь понад 100 учасників, серед яких були народні депутати України, представники Верховного Суду України, центральних органів виконавчої влади, торгово-промислових палат, закладів вищої освіти, наукових установ, малого та середнього підприємництва тощо.

У фокусі обговорення IP LET-форуму, зокрема, були питання національної економіки під час війни й повоєнна відбудова країни крізь призму інтелектуальної власності та інновацій, виклики, запити та очікування бізнесу у питаннях, пов'язаних з науковою, науково-технічною, інноваційною діяльністю та захистом об'єктів права інтелектуальної власності.

Також на IP LET-форумі презентовано National IP&Innovations Hub, який має стати майданчиком для співпраці та комунікації інноваторів, винахідників, науковців, дослідників, інвесторів, бізнесу тощо. 14.12.2023 УКРНОІВІ за підтримки Мінекономіки було проведено захід «IP&I for science and business», у фокусі якого було питання синергії науки та бізнесу, розвитку інновацій та комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності. У заході «IP&I for science and business» взяли участь представники центральних органів виконавчої влади, закладів вищої освіти, наукових установ, малого та середнього підприємництва тощо з метою обговорення питань комерціалізації наукових розробок, які продукують вчені, дослідники, креатори, інноватори на базі закладів вищої освіти та наукових установ.

11. Спільнота Національної академії правових наук України (лист від 09.01.2024 № 1045/0/1-24), зокрема Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса (далі – Інститут) постійно оприлюднює наукові досягнення на офіційному вебсайті Інституту (<http://surl.li/akiuh>) та його сторінках у соцмережах Facebook (https://www.facebook.com/ndivpz.kh?locale=uk_UA) та Instagram (https://www.instagram.com/ndi_vpz/).

Окрім того, визнаючи необхідність ще більшої активізації в цьому напрямі діяльності, 2024-й рік спільнотою Інституту було проголошено роком популяризації науки.

12. На офіційному вебсайті Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України регулярно публікуються періодичні видання, а також індивідуальні та колективні монографії, розроблені науковцями Інституту (<https://dbms.institute/>).

З 2019 року на договірних засадах Інститутом здійснюється співпраця з міжнародними освітніми закладами, зокрема з Riviera Education (Велика Британія), Modelex Education Monaco (Монако), Research Centre for Administrative, Constitutional, Financial and Tax Law of the University of Cote d'Azur (Франція), Університетом Миколаса Ромеріса (Литва). Ця співпраця

включає обмін науковими матеріалами, публікації спільних наукових статей, а також організацію спільних наукових заходів.

Під час дії воєнного стану Інститут ініціював розсилку особливо значущих результатів наукових досліджень державним органам влади, зокрема, були надіслані інформаційні бюлетені «Організація Об'єднаних Націй у спробах протидіяти агресії російської федерації проти України» (у 2022 – 2023 рр.).

Навчально-наукові лабораторії Інституту проводять активну роботу з популяризації науки, організовуючи та проводячи онлайн-курси з питань службового права, антикорупційного права та інших тем на базі Запорізького регіонального центру підвищення кваліфікації. Також проводяться тематичні короткострокові семінари, регіональні «Школи службового права» та «Школи регіональної нормотворчості» у онлайн-форматі. Значна увага приділяється питанням законодавства про державну службу в умовах війни.

13. Окремі співробітники Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України та навчально-наукових лабораторій активно підтримують наукові зв'язки з міжнародними академічними, науковими та іншими установами та закладами зарубіжних держав, такими як: Університет ім. Яна Кохановського (Польща), Regent University (США), «Vasi Lascar» Police Agents School (Румунія), Academy «Stefancel Mare» (Молдова), Айхонський університет (КНР), Коледж Сенека (Канада), Ліверпульська школа права (Велика Британія), Університет Казимира Семеновича (Литва), Вроцлавський університет (Польща), Гродненський державний університет імені Янки Купали (Республіка Білорусь), Університет Калгарі (Канада), Університет Марії Кюрі-Склодовської (Польща), Університет імені Георга Августа (Німеччина), Інститут права, управління та економіки Педагогічного Університету (Польща), Міжнародна громадська організація «Асоціація милосердя «Еммануїл» (США), Міжнародна організація «Ла-Страда Україна», Громадська організація українців у Словаччині «SME SPOLU», Міжнародна фундація виборчих систем та ін.

14. За інформацією Міністерства культури та інформаційної політики України (лист від 05.01.2024 № 05/11/138-24), протягом 2023 року на вебпорталі Українського національного інформаційного агентства «Укрінформ», що входить до сфери управління Міністерства культури та інформаційної політики України, на постійній основі розміщуються повідомлення про заходи популяризаційного характеру, спрямовані на підвищення рівня обізнаності населення про досягнення української науки.

15. Вісник Національної академії педагогічних наук України (<https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal>), засновником якого є Національна академія педагогічних наук України з 2019 р., сприяє популяризації науки, поширенню наукових знань та залученню громадян до участі у науковій та науково-технічній діяльності. Метою видання є сприяння розвитку наукового потенціалу у сфері освіти, педагогіки і психології, інтеграції вітчизняної педагогічної і психологічної науки у світовий освітньо-науковий простір та всебічне висвітлення діяльності Національної академії педагогічних наук України. Зокрема, на сторінках Вісника представлено доповіді вчених на

загальних зборах та засіданнях Президії НАПН України, аналітичні матеріали, статті та огляди, події (рекомендації масових науково-практичних заходів), діяльність молодих вчених, міжнародне співробітництво, наукові напрями тощо. Матеріали Вісника НАПН України використовуються: за умовами публічної ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна» 4.0 Міжнародна; відкрито і постійно доступно онлайн, відразу після публікації; без передплати або реєстрації. Журнал входить до таких реферативних баз даних: Index Copernicus, OUCI, Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, а також використовує видавничу систему Open Journal Systems.

З метою популяризації наукових досягнень наукові установи систематично беруть участь і виступають організаторами науково-практичних масових заходів. Зокрема у 2023 р. відповідно до плану роботи академії вченими наукових установ було проведено понад 80 міжнародних та всеукраїнських конференцій, читань, близько 60 семінарів і вебінарів, близько 50 круглих столів, конкурсів, майстер-класів тощо. Взято участь у міжнародних виставках «Освіта та кар'єра – 2023», «Сучасні заклади освіти – 2023», «Інноватика в сучасній освіті – 2023», «Освіта та кар'єра – День студента 2023».

16. За інформацією, наданою Національною академією мистецтв України (далі – НАМ України) (лист від 09.01.2024 № 11/06-14), НАМ України та підвідомчі інститути проводять інформаційно-комунікаційні кампанії з метою популяризації наукових досягнень серед фахівців, викладачів мистецьких ЗВО, аспірантів, студентів, усіх зацікавлених осіб, інформування про можливості використання досягнень науки у професійній діяльності та повсякденному житті, зокрема на міжнародному рівні.

Усі матеріали конференцій (програми, збірники тез) розміщено на сайтах інститутів та НАМ України у відкритому доступі: <https://academyart.org.ua/>

Крім того, відео вибраних доповідей опубліковано на сторінках соціальних мереж Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України: «Інститут проблем сучасного мистецтва»:

https://www.facebook.com/groups/177546780020079/posts/1019895802451835/?comment_id=1019913882450027¬if_id=1703758570372196¬if_t=group_comment

«Modern Art Research Institute of the National Academy of Arts of Ukraine»:
<https://www.facebook.com/ipsmkiev/>
<https://www.youtube.com/@modernartresearchinstitute7849>

17. За інформацією Національної академії педагогічних наук України (лист від 21.12.2023 №2-6/383):

Інститутом педагогіки проведено: Міжнародну науково-практичну конференцію «Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення» (26-27 жовтня 2023р.); VII Міжнародну науково-практичну конференцію «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2023: горизонт інновацій» (25 травня 2023 р.); III Міжнародну науково-практичну інтернет-конференцію «Світ дидактики: дидактика в сучасному світі» (7-8

листопада 2023 р.); Міжнародний круглий стіл «Музейна педагогіка в науковій освіті: освітні втрати в умовах війни» (8-9 червня 2023 р.); Всеукраїнську конференцію «Учені НАПН України – українським учителям» (28 серпня 2023 р.); Всеукраїнську науково-практичну конференцію «XI Волошинські читання. Шкільна літературна освіта: традиції і новаторство» (4 грудня 2023 р.); III Всеукраїнські педагогічні читання «Контексти творчості Олександри Яківни Савченко» (9 листопада 2023 р.); IV Міжнародну наукову конференцію «Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки» (18 травня 2023 р.).

В Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна у рамках заходів XIV Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти – 2023». Науковими працівниками відділу андрагогіки організовано і проведено вебінар «Науковці – освітянам: науково-методичне забезпечення професіоналізації андрагогів» (17 травня 2023 р.). Отримано Диплом виставки як відзнаку за презентацію досягнень й активну діяльність із підвищення якості національної системи освіти. <http://ipood.com.ua/novini/suchasn-zakladi-osvti--2023/>.

Інститутом проблем виховання з метою популяризації науки проведено в рамках Всеукраїнського фестивалю наук: Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Виклики та перспективи формування зростаючої особистості у повоєнній реальності» (26 травня 2023); Науково-практичний семінар «Модернізація позашкільної освіти в умовах війни і повоєнного відновлення» (12 травня 2023 р.); Круглий стіл «Науково-методичне забезпечення ціннісного професійного самовизначення і кар'єрного становлення учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного часу і повоєнного відновлення країни» (17 травня 2023 р.); Майстер-клас «Формування життєвої успішності учнів в умовах воєнного стану: підходи, форми, методи, технології виховання» (17 травня 2023 р.).

Інститутом соціальної та політичної психології проведено міжнародні заходи для представлення напрацювань: Міжнародну науково-практичну онлайн-конференцію медіакомунікації в діалозі культур: виклики європейської інтеграції для української освіти і науки; Міжнародний форум «МЕДІАГРАМОТНІСТЬ 5.0: від викликів до рішень», презентовано результати завершеного наукового дослідження лабораторії психології масової комунікації та медіаосвіти ІСПП НАПН України; на XV Міжнародній спеціалізованій виставці «Освіта та кар'єра 2023» (28-29 квітня 2023 р.); презентовано навчальний комплект «Основи психології соціального прогнозування» (Навчальна програма + 4 монографії); презентація в рамках вебінару «Проблеми розвитку ідентичності особистості в освітньому просторі: вітчизняний та європейський досвід впровадження інноваційних технологій» (28-29 квітня 2023 р.); практичного посібника «Соціально-психологічні ресурси розвитку громадянської компетентності майбутніх педагогів» (Позняк С.І., ред.); методичних рекомендацій І.В. Остапенко «Медіаконтент як засіб розвитку громадянської компетентності молоді»; монографію І.В. Жадан «Громадянська компетентність: соціальні очікування та реалії»; на XIV міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти-2023» (17-19 травня 2023) проведено презентацію

комплексу програм «Діти України»: Плетка О. «Як налагодити комунікацію з дитиною, що постраждала внаслідок війни. Пам'ятка для батьків; методичний посібник Плетка О. «Психосоціальна підтримка дітей, що пережили страхіття війни»; на XV Міжнародній виставці «Інноватика в сучасній освіті» (23-26 жовтня 2023 р.) проведено презентацію слухачам вебінару «Як уникнути стигматизації і мови ворожнечі в освітньому середовищі в умовах війни»: практичного посібника «Підтримка стигматизовуваних меншин: соціально-психологічні технології» (2022); методичних рекомендацій «Соціально-психологічні засоби підвищення толерантності до інакшості і різноманіття в освітньому середовищі» (2021); монографії «Спільнота в умовах воєнного конфлікту: психологічні стратегії адаптації» (2019); методичних рекомендацій «Психологічні засоби колективного подолання наслідків воєнного конфлікту» (23 жовтня 2023, В.О. Васютинський).

ДЗВО «Університет менеджменту освіти» проведено IV Науково-практичну конференцію «Професійний розвиток в умовах цифровізації суспільства: сучасні тренди» з нагоди 70-річчя заснування ДЗВО «УМО» <http://surl.li/obbpt>. Вченими Інституту обдарованої дитини проведено: вебінар «Особливості сучасної європейської політики у вирішенні проблем освіти і супроводу обдарованої особистості»; проблемний семінар «Штучний інтелект або вчитель – хто буде вчити наших дітей?»; Всеукраїнську міжгалузеву науково-практичну онлайн-конференцію «Україна на шляху відновлення: завдання науки і освіти в європеїзації держави»; Міжнародну науково-практичну конференцію «Обдаровані діти – скарб нації»; Всеукраїнську науково-практичну онлайн-конференцію «Інноваційні практики наукової освіти»; круглий стіл «Детермінанти спеціалізованої освіти наукового спрямування за умов структурних зрушень в суспільстві: досвід України та Польщі».

УНМЦ практичної психології і соціальної роботи проведено: науково-практичну конференцію з міжнародною участю «Українська психологія. XXI століття. Початок. (Дні української психології в Берліні)» (м. Київ, 27-28 квітня 2023 р.); науково-методичний вебсемінар для працівників психологічної служби Чернівецької області «Діяльність фахівців психологічної служби в умовах викликів війни» (м. Чернівці, 26 квітня 2023 р.); серпневу вебконференцію для педагогічних працівників «Вчені НАПН України – українським учителям» (м. Київ, 28 серпня 2023 р.). Виступ Т.Д. Каменщук на тему: «Особливості реалізації психологічної підтримки молоді в закладах професійної освіти в постковідний період»; IX Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки та психології «Освіта осіб з особливими потребами в умовах миру і війни» (м. Київ, 25–26 жовтня 2023 р.). Круглий стіл «Шляхи підвищення фахової компетентності практичних психологів в освітній діяльності дітей з особливими освітніми потребами» (26 жовтня 2023 р.); VII Всеукраїнську науково-практичну конференцію з міжнародною участю «Харківський осінній марафон психотехнологій» (м. Харків, 26–28 жовтня 2023 р.); методологічний семінар «Актуальні проблеми охорони психічного здоров'я українського народу у воєнний і повоєнний час» (м. Київ, 16 листопада 2023 р.); Всеукраїнську

науково-практичну конференцію «Тенденції та перспективи розвитку сучасної освіти в Україні» (м. Херсон, 28–29 листопада 2023 р.).

ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського у 2023 р. організовано понад 20 науково-практичних заходів, у т. ч. 6 міжнародних, серед них 12 науково-практичних заходів, що увійшли до Плану роботи НАПН України на 2023 рік.

18. Проголошено доповіді з розбудови відкритої науки в НАН України на II міжнародній конференції «Open Science and Innovation in Ukraine 2023» 26–27.10.2023, Kyiv-Hanover, на міжнародній конференції Європейських національних бібліотек «Social resilience and stronger professional networks as preconditions for peace» 9–10.10.2023, на III Всеукраїнській науково-практичній конференції «Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання» 23.11.2023, м. Київ, організатор – Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України»; надруковано публікації з тематики відкритої науки в українських журналах, оприлюднено науково-технічні звіти; проведено 23.05.2023 семінар для мережі бібліотек НАН України в НБУВ НАН України.

19. Головою робочої групи НАН України з питань відкритої науки академіком-секретарем Відділення 12 інформатики НАН України О.М. Хімічем 07.12.2023 зроблено доповідь на засіданні Президії НАН України і за її результатами 29.11.2023 Президією НАН України ухвалено «Концепцію реалізації європейських принципів відкритої науки в НАН України», що визначає політику НАН України з впровадження відкритої науки; а саме мету, принципи, пріоритетні завдання та основні напрями діяльності НАН України на 2023–2030 рр. В рамках Цільового науково-технічного проєкту НАН України «Створення й впровадження інфраструктури відкритої науки в НАН України (OPENS)» на 2023–2024 роки заплановано проведення у 2024 році інформаційно-комунікаційної компанії з популяризації відкритої науки та використання розробленої інфраструктури.

Щодо виконання завдання 5 «Удосконалення системи оцінювання якості наукової та науково-технічної діяльності»

Захід 1 «удосконалення критеріїв проведення державної атестації закладів вищої освіти та наукових установ, а також розроблення рекомендацій для закладів вищої освіти та наукових установ щодо удосконалення інституційних політик оцінювання наукових та науково-педагогічних кадрів, що базуються на принципах оцінки досліджень, визначених Декларацією Сан-Франциско (DORA), та матриці відкритої науки з оцінювання кар'єри вченого (OSCAM)»

Урядом прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2023 р. № 414 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р. № 540, та визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 р. № 652», якою запроваджено загальний порядок проведення державної атестації наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної)

діяльності, який спрямовано на забезпечення прозорого та об'єктивного оцінювання ефективності їх діяльності.

З метою удосконалення критеріїв інституційних політик оцінювання наукових та науково-педагогічних кадрів, з урахуванням кращого європейського досвіду, було утворено робочу групу з розроблення методики оцінювання ефективності наукової (науково-технічної) діяльності наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності за окремими науковими напрямками під час проведення державної атестації, персональний склад якої затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 16.11.2023 № 1402. Станом на сьогодні проведено восьме засідання робочої групи, на якому визначено критерії оцінювання наукових установ та закладів вищої освіти.

У 2023 році МОН проведено чергову державну атестацію наукових установ: державну атестацію пройшло 80 наукових установ, з них 50 наукових установ такі, що перебувають у віданні Національної академії наук України, Національної аграрної академії наук України та Національної академії медичних наук України, 26 – належать до сфери управління міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, 4 – інші установи.

За інформацією Національної академії наук України (лист від 12.01.2024 № 9/51-5), у січні 2023 року затверджено нову редакцію Методики оцінювання ефективності діяльності наукових установ Національної академії наук України. В новій редакції уточнено порядок проходження процедури оцінювання, більш чітко прописано функції та організаційні питання роботи комісій всіх рівнів з оцінювання, 11 запропоновано орієнтовний перелік спеціальних показників, які характеризують специфіку діяльності таких наукових установ, як освітньо-наукові, ботанічні сади та дендропарки, музеї, бібліотеки, видавництва. Поряд з оцінюванням за оновленою Методикою було здійснено апробацію бальної системи оцінювання, яка передбачає кількісну оцінку напрямів діяльності установ та їхніх наукових підрозділів. Результати оцінювання використано при формуванні бюджетної програми з підтримки розвитку пріоритетних напрямів досліджень, підготовці пропозицій щодо оптимізації мережі наукових установ Академії та розподілі базового бюджетного фінансування.

За новою методикою в 2023 році оцінено 20 наукових установ та 143 їхніх підрозділів. До оцінювання установ було залучено 103 експерти, з яких 51,4% становили позаакадемічні фахівці, в тому числі 13% – іноземні.

Щодо виконання завдання 6 «Підвищення рівня поінформованості та формування компетентності з питань відкритої науки»

Захід 1 «розроблення програми підвищення кваліфікації та запровадження тренінгів з метою підвищення рівня компетенції щодо принципів відкритої науки, проведення експертизи дистанційних курсів з підвищення кваліфікації; розміщення дистанційних курсів в інформаційно-телекомунікаційній системі»

Наукові установи та заклади вищої освіти приділяють належну увагу поширенню методичних матеріалів серед вчених.

Зокрема, затверджено освітні програми з відкритої науки у 4-х українських закладах вищої освіти. За цими програмами успішно пройшло навчання студентів та аспірантів, яке триватиме і в наступні роки.

Вивчено найкращий міжнародний досвід з розроблення дистанційних курсів. Розроблено вимоги до дистанційного курсу з відкритої науки та розгорнуто середовище в інформаційно-телекомунікаційній системі для створення дистанційного курсу.

За результатами конкурсного відбору проєктів **Erasmus+** низка вітчизняних закладів вищої освіти стали виконавцями проєкту *«Відкрита наука для української системи вищої освіти»* (**Open Science for Ukrainian Higher Education System, Open4UA**).

Проєкт спрямований на реформування системи вищої освіти через надання пріоритету відкритій науці та вдосконалення системи оцінювання наукової діяльності згідно принципів **CoARA**.

Основна мета проєкту - сприяння післявоєнному відновленню України шляхом реформування системи вищої освіти. Цього буде досягнуто шляхом надання пріоритету відкритій науці на різних рівнях (від національного до індивідуального), що відображено в цілях проєкту:

1) сприяння національній реформі у сфері відкритої науки для модернізації системи вищої освіти та євроінтеграції шляхом підтримки змін до законодавства на основі організованого національного консенсусу;

2) впровадження існуючих передових підходів та розроблення рекомендацій і механізмів для реформування оцінювання наукової діяльності для пріоритезації відкритої науки на національному рівні під час державної атестації ЗВО та оцінювання наукових проєктів;

3) сприяння інституційній реформі у сфері відкритої науки та вдосконаленню оцінюванню науки у ЗВО шляхом розроблення та пілотування відповідного інструментарію.

За інформацією від НАПН України, у 2023 році Інститутом цифровізації освіти поширюються методичні матеріали в межах навчальних курсів підвищення кваліфікації «Інформаційно-цифрові технології для оцінювання результативності педагогічних досліджень» (05.10–31.10.2023), «Цифрові технології в наукових дослідженнях» (01.11.23–13.12.2023), «Підвищення рівня цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників НАПН України» (23.10–21.11.2023).

Захід 4 «проведення інформаційно-комунікаційних кампаній щодо роботи фахівців з питань впровадження принципів відкритої науки та принципів належного управління науковими даними (принципи FAIR) при закладах вищої освіти та наукових установах»

Проведено інформаційно-комунікаційну кампанію, яка зокрема включала загальнонаціональне опитування з академічної доброчесності та відкритої

науки, в якому взяло участь понад 5700 представників української академічної спільноти.

Також в межах кампанії були проведені просвітницькі заходи для учнів середніх шкіл. У 4-х закладах вищої освіти сукупно 10 освітніх програм передбачають набуття необхідних компетенцій для фахівців з питань впровадження принципів відкритої науки та принципів належного управління науковими даними (принципи FAIR).